

SELETUSKIRI

Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Riigihalduse ministri 8. märtsi 2023. a määruse nr 14 „Kättesaadavate kvaliteetsete avalike teenuste toetuse andmise tingimused ja kord muutmine““ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 10 lõike 2 alusel.

Eelnõu kohaselt muudetakse struktuuritoetuste andmist reguleerivat riigihalduse ministri 8. märtsi 2023. a määrust nr 14 „Kättesaadavate kvaliteetsete avalike teenuste toetuse andmise tingimused ja kord“. Muudatustega täpsustatakse sõnastust õigusselguse huvides, toetuse minimaalseks summaks kehtestatakse 200 000 eurot, võimaldatakse rakendusüksusel korraldada teine taotlusvoor nendes maakondades, kus toetuse jääk projekti kohta on toetuse minimaalsest summast suurem, võimaldatakse anda toetuse saajatele ettemaksu, korraldatakse ümber hindamiskomisjonide töö, vähendades sellega halduskoormust ja halduskulude mahtu ning lubatakse projekti kvaliteetsemaks ettevalmistamiseks teha täiendavaid vajalikke kulusid enne taotluse esitamist.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi regionaalarengu osakonna peaspetsialist Tea Caeiro Batista (5885 1479, Tea.Caeiro@agri.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kohalike omavalitsuste osakonna KOV õigusvaldkonna juht Martin Kulp (5885 1442, martin.kulp@agri.ee). Eelnõu keelelist kvaliteeti kontrollis Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Heleri Piip (625 6165, heleri.piip@agri.ee)

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist ja 46 punktist.

Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse kehtiva määruse § 1 lõikega 11, millega lisatakse viide tegevustele, mida ei toetata Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF). Muudatuse eesmärk on juhtida võimalike taotlejate tähelepanu täiendavatele kõigile ERF toetustele rakenduvatele piirangutele perioodil 2021-2027, mille hulgas ei toetata fondist fossiilkütustega seotud investeeringuid.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täpsustatakse § 2 lõikes 1 toetuse andmise eesmärgis ligipääsetavuse sõnastust. Ligipääsetavuse all peetakse silmas ligipääsetavust puuetega inimestele vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artiklis 9 nimetatud horisontaalsete põhimõtetele, mis sedastab, et „eelkõige võetakse kogu programmide ettevalmistamise ja rakendamise ajal arvesse puuetega inimeste juurdepääsu“.

Käesolevas määruses mõistetakse läbivalt ligipääsetavuse all ligipääsetavuse tagamist puuetega inimestele, mis tähendab ligipääsetavuse tagamist liikumis-, kuulmis-, nägemis- ja intellektipuudega inimestele projekti abikõlblike tegevuste tulemusena valmivale nii füüsilisele kui ka digitaalsele keskkonnale. Samal ajal võetakse arvesse, et ligipääsetavus on elukaare

põhine. See tähendab, et suurel osal inimestest on elu jooksul ajutiselt või püsivalt mõni erivajadus. Suurimad ligipääsetavuse sihtgrupid erivajadustega inimeste kõrval on eakad, lapsed, väikelaste vanemad ja ajutise vigastusega inimesed. Erivajadustega inimestega arvestavad lahendused on üldjuhul sobivad ka teistele ligipääsetavuse sihtgruppidele.

Eelnõu § 1 punktiga 3 täpsustatakse § 2 lõiget 2 teise lausega, et selgemalt edasi anda mõtet, et kui projekt panustab mitmesse väljund- või tulemusnäitajasse, peab projektis kajastuma panus kõikidesse asjakohastes näitajatesse. Kõik asjakohased väljund- ja tulemusnäitajad tuleb taotluses kirjeldada, ei piisa vaid ühe väljund- ja tulemusnäitaja kirjapanekust. Muudatus aitab ühtlustada taotlejate ja rakendusüksusega arusaama väljund- ja tulemusnäitajate raporteerimise kohustusest ning tagab seeläbi täpsema ülevaate näitajate saavutustasemest.

Eelnõu § 1 punktiga 4 on täpsustatud § 3 lõike 2 sõnastuse mõtet, et hindamiskomisjonide töö korraldamise eest vastutab rakendusüksus. Muudatus on seotud hindamiskomisjonide töö ümberkorraldustega teiseks vooruks. Tulenevalt hindamiskomisjonide töökorraldust puudutatavatest teistest muudatustest §-s 19 (vt eelnõu punktid 29-34) on eemaldatud sõna „maakondlik“.

Eelnõu § 1 punktiga 5 täpsustatakse § 4 lõike 4 punkti 5 sõnastust, et paremini edasi anda esialgset mõtet toetada meetmest avalike teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamiseks kompleksseid ja kõiki eesmärgi saavutamiseks vajalikke tegevusi sisaldavaid projekte. Omavahel loogiliselt ja sisuliselt terviklikult planeeritud tegevuste all mõistetakse olukorda, kui arendustegevused ja ehitustegevused ning muud investeeringud on põhjalikult ja ühtlase tervikuna välja töötatud või korraldatud, hõlmates kõiki olulisi aspekte või osi ning moodustades ühtse ja ühtlase terviku, mis on sisemiselt kooskõlas ja täielikult integreeritud, et saavutada soovitud eesmärk või tulemus.

Sõnaveeb annab sõnale "terviklik" sünonüümid - jagamatu, üksmeelne, terve, ülevaatlik, ühtne, harmooniline, kooskõlaline, täielik, igakülgne, kõigekülgne, igapidine, monoliitne, ammendav, kõikehõlmav, komplektne, kompleksne, kõikehaarav.

Eelnõu § 1 punktidega 6 ja 8 täpsustatakse kliimakindluse tagamisega seotud sätteid. Määruse § 4 lõike 4 punkt 7 tunnistatakse kehtetuks, kuid määrust täiendatakse § 4 lõikega 5, milles sätestatakse, et vähemalt viieaastase kestusega taristuinvesteeringute puhul peab olema tagatud kliimakindlus. Selliselt sätestab eelnõu kliimakindluse tagamise definitsiooni.

Eelnõu § 1 punktiga 7 täiendatakse § 4 lõiget 4 punktiga 10, mille kohaselt üldhooldekodude projektidele toetust ei anta, kuna üldhooldekodude toetamine ei vasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 (edaspidi ÜSM) art 9 punktis 1 viidatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklile 25. Täiendus on vajalik selleks, et potentsiaalsetel taotlejatel oleks terviklik ülevaade olulistest piirangutest, mis tulenevad Euroopa Komisjoniga kokku lepitud rakenduskavast ning kõigi struktuuritoetuste rakendamisel otsekohalduvast ÜSM-ist.

ÜSM põhjenduste punktis 6 on selgitatud, et fonde tuleb rakendada viisil, mis edendab üleminekut asutusepõhiselt hoolduselt perepõhisele ja kogukonnapõhisele hooldusele ning fondidest ei tohiks toetada meetmeid, mis aitavad kaasa mis tahes vormis segregatsioonile või tõrjutusele. Üldhooldekodude arendamine ei vasta harta art 25 nõudele tagada eakate õigus elada inimväärset ja iseseisvat elu.

Rakenduskavas on deinstitutionaliseerimisele mitmes kohas viidatud. Näiteks peatükk 1. Programmi strateegia: Peamised arenguga seotud katsumused ja poliitilised lahendused, lehekülj 8 „Elanikkonna vananemise tõttu tuleb keskenduda eakatele võimaluste pakkumisele (nt elukestev õpe). Põlvkondadevahelise koostöö edendamine ja eakate suurem kaasamine aitab kasu saada nende elukogemusest. Vaja on investeerida paindlikesse sotsiaalteenustesse, keskendudes toetatud iseseisvat elu võimaldava keskkonna loomisse ja ühiskonnaelu osalemise võimaldamisse

(nt kodupõhiste sotsiaalteenuste ja ligipääsetavuse suurendamine), kooskõlas deinstitutionaliseerimise (DI), desegregatsiooni ja mittediskrimineerimise põhimõtetega.“

Rakenduskava peatükis 2.1.6 „Prioriteet: Sotsiaalsem Eesti“ leheküljel 24 ja 25 „Sotsiaalsüsteemi arendamine põhineb deinstitutionaliseerimise põhimõttel. Vaja on investeerida kogukonnapõhistesse teenuste üksustesse, teenusekeskustesse, päevahoidu ja muude teenuste arendamisse, mis vähendaks hoolduskoormust ja toetaks inimeste võimalikult iseseisvat toimetulekut.“

Eelnõu § 1 punktidega 9-10 kirjutatakse detailsemalt lahti avalike teenuste arendustegevuse, disainimise ja teadlikkuse tõstmise kulude sisu, et lihtsustada taotlejate jaoks terviklikult planeeritud ning meetme eesmärgi ja ülesehitusega sobivate projektide ettevalmistamist.

Punktis 9 täpsustatakse § 5 lõike 2 punkti 2 sõnastust nimetades kulud, mida loetakse avalike teenuste arendustegevuse kulude hulka. Selleks on näiteks tervikliku teenusvaldkonnauuendamise tegevuskava koostamise, sihtgrupi ootusi täpsustava turu-uuringu läbiviimise, e-teenuse arenduskulud, mobiilse teenus loomise, digitaalse mooduli kavandamise, kasutajaliidese ja muu infotehnoloogilise lahenduse kulud, kodulehe loomise, visuaalse identiteedi loomise, kasutajasõbraliku ja universaalse disaini põhimõtteid järgiva veebiarenduse kulud.

Punktiga 10 täiendatakse määruse §-i 5 lõiget 2 punktidega 2¹ ja 2², nimetades näitlikult kulud, mida loetakse avalike teenuste disainimise ja teadlikkuse tõstmise kulude hulka.

Eelnõu § 1 punktiga 11 täpsustatakse § 5 lõike 2 punkt 3 sõnastuses ehitamisega seotud kulude sõnastust ning täpsustatakse, et avalike teenuste investeeringutega seotud kulude hulka loetakse rajatava keskkonna ligipääsetavuse tagamise kulud. Ehitusseadustiku kohaselt on ehitamine ehitise püstitamine, rajamine, paigaldamine, lammutamine ja muu ehitisega seonduv tegevus, mille tulemusel ehitise tekib või muutuvad selle füüsilised omadused, seetõttu puudub vajadus määruse sõnastuses eraldi välja tuua hoone osa lammutustöid ning see osa lausest kustutatakse. Lammutustööde abikõlblikkust see muudatus ei mõjuta.

Eelnõu § 1 punktidega 12 ja 17 täpsustatakse projekti kaudsete kulude arvestamist kohalikule taristule investeeringuteks antava abi puhul. Kui projekti tegevus liigitub „Kohalikule taristule antav investeeringuteks ettenähtud abiks“ grupierandi artikli 56 alusel, siis sellele projekti tegevusele kaudseid kulusid arvestada ei ole lubatud, sest grupierandi vastava artikli kohaselt ei ole need kulud toetatavad. Punktiga 12 täiendatakse § 5 lõiget 3 viitega grupierandi määruse artiklile 56, mille alusel kaudsed kulud ei ole abikõlblikud. Punktiga 17 täpsustatakse § 7 lõiget 3, mis sätestab, et kaudseid kulusid ei arvestata projekti tegevusele, kui abi antakse üldise grupierandi määruse artikli 56 alusel, milleks on abi „Kohalikule taristule antav investeeringuteks ettenähtud abi“.

Eelnõu § 1 punktiga 13 täpsustatakse § 5 lõike 5 sõnastust, et investeeringu kulu arvutamisel arvestatakse 85 protsenti nii projekti toetusest ja ka sellega kaasnevast minimaalsest kohustuslikust omafinantseeringust. Sama põhimõtet rakendati ka esimeses taotlusvoorus, tegemist on sõnastusliku täpsustusega, et muuta määruse tekst lihtsamini mõistetavaks.

Eelnõu § 1 punktiga 14 täiendatakse § 5 lõike 7 sõnastust, millega antakse täiendav võimalus teha kulusid enne taotluse esitamist lisaks ehitustööde ettevalmistamisega seotud kuludele, kuna projektid on mahukad ja vajavad paremat ettevalmistamist elanikkonna kaasamisel, teenuste kujundamisel, suurema hulga inimeste teavitamisel. Hea projekti ettevalmistamise protsess on pikk, vajab ekstra tähelepanu ja selleks on vaja palgata projektijuht juba enne projekti algust, kes juhiks ettevalmistavate tööde käiku. Sellisteks vajalikeks abikõlblikeks kuludeks, millega võib olla vajalik ja põhjendatud alustada enne taotluse esitamist, on avalike teenuste arendustegevused, avalike teenuste disainimise või teadlikkuse tõstmise kulud ja personalikulud vastavalt

ühendmääruse § 16 lõigetele 1–4. Personalikuludest on enne taotluse esitamist abikõlblikud üksnes projekti ettevalmistamiseks vajalikud projektijuhtimiskulud. Paragrahvi 5 lõike 7 lõppu lisatakse lause, mis kehtivas eelnõus oli lõikes 8: „Kui rakendusüksus teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse, siis toetuse taotleja tehtud kulud toetusest ei kaeta“. Tulenevalt sellest, et enne taotluse esitamist tehtavate kulude ringi on laiendatud, sobib see lause paremini lõikesse 7, sest hõlmab kõiki enne taotluse rahuldamise otsust tehtud kulud.

Eelnõu § 1 punktiga 15 täiendatakse § 5 lõikega 7¹, millega täpsustatakse taotleja õigusi alustada projektiga seotud tegevusi ja võtta kohustusi grupierandi määruse alusel antava abi korral. Kui abi antakse üldise grupierandi määruse alusel, ei ole üldjuhul lubatud alustada projektiga seotud tegevusi ega võtta nende tegemiseks kohustusi enne taotluse rakendusüksusele esitamist. Erandiks on grupierandi artikkel 53, mille puhul sellist piirangut ei ole, juhul kui kõik selle artikli nõuded on täidetud.

Eelnõu § 1 punktiga 16 täpsustatakse § 5 lõiget 8, et lõikes 7 nimetatud ehitustööde ettevalmistamisega seotud kulud võivad kokku moodustada kuni kümme protsenti projekti investeringute abikõlblike kulude kogumahust. Muid lõikes 7 nimetatud ettevalmistavaid kulud kümne protsendi hulka ei arvestata. Muudatus on vajalik tulenevalt määruse § 5 lõike 7 sõnastuse muudatusest, millega laiendatakse tegevuste ringi, mida on lubatud teha enne taotluse esitamist.

Eelnõu § 1 punktidega 18 ja 39 täpsustatakse § 9 lõike 4 ja § 25 lõike 2 punkti 6 sõnastust, mis tulenevalt määruse § 5 lõike 7 sõnastuse muudatusest sätestab, et vaid ehitustööde ettevalmistamisega seotud kulud peavad olema tehtud ja ehitustööde leping sõlmitud 18 kuu jooksul taotluse esitamise tähtpäevast arvates. Muid määrusega lubatud projekti ettevalmistavaid kulutusi 18 kuu pikkune tähtaeg ei puuduta.

Eelnõu § 1 punktiga 19 muudetakse § 10 lõikes 2 toetuse minimaalset summat projekti kohta seniselt 400 000 eurolt 200 000 eurole, kuna esimese taotlusvooru tulemusena oli näha, et kohalikel omavalitsustel on vajadus ellu kutsuda ka väiksema rahalise mahuga projekte teenuste arendamiseks ning samas on mitmetel taotlejatel probleeme suuremate projektide omafinantseeringu katmisega. Eelkõige võimaldab see muudatus ellu kutsuda selliseid teenuste ümberkorraldamist toetavaid projekte, millega ei kaasne olulist investeringuvajadust või plaanitakse investeringuid rahastada teistest allikatest.

Eelnõu § 1 punktiga 20 muudetakse § 11 lõikeid 2 ja 3. Täpsustatakse toetusmäära arvestamise aluseid lähtuvalt 1.07.2023 jõustunud grupierandi määruse muudatustest (kehtestatud 23.06.2023 määrusega (EL) 2023/1315), mis näevad ette, et kuni 2,2 miljoni euro suuruse abi korral ei ole kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antud abi ja spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristule antava abi puhul vajalik kasutada üldise grupierandi määruse kohast metoodikat maksimaalse abi määra arvutamiseks, eeldusel, et abi määr ei ole kõrgem kui 80 % abikõlblikest kuludest. Antud meetmes jääb maksimaalne toetusmäär kõigi projektide juhul madalamaks kui 80%, mistõttu reeglina ei ole abi määra täpsustamiseks üldise grupierandi määruse metoodikale vastavaid arvutusi vajalik teha.

Juhul, kui toetust antakse üldise grupierandi määruse sama artikli lõike 2 punktis f määratletud tegevusele (kirjutamine, toimetamine, muusika ja kirjanduse tootmine, levitamine, digiteerimine ja avaldamine, sh tõlked), ei tohi maksimaalne abisumma sõltumata antud abi summast ületada ei vahet abikõlblike kulude ja projekti diskonteeritud tulude vahel ega 70 % abikõlblikest kuludest.

Juhul kui kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antud abi summa on erandlikult suurem kui 2,2 mln eurot, ei tohi selle abi maht ületada projekti abikõlblike kulude ja tehtud investeringu tegevuskasumi vahet ning antav tegevusabi summa ei tohi ületada summat, mis on vajalik tegevuskahjumi katmiseks ja asjaomasel perioodil mõistliku kasumi saamiseks. Kui

toetuse maksimaalne määr arvutatakse artikli 53 lõigetes 6-7 sätestatud meetoodika alusel, tuleb taotlejal koostada asjakohased prognoosid võimaliku kasumi teenimise kohta, mida arvestatakse taotluse rahuldamise otsuses toetuse summa ja toetuse osakaalu sätestamisel

Juhul kui spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristule investeringuteks antav abi või tegevusabi peaks erandlikult projektis ületama 2,2 miljonit eurot, tuleb maksimaalse toetuse määra arvutamisel kasutada vastavalt üldise grupierandi määruse artikli 55 lõikes 10 või lõikes 11 sätestatud meetoodikat. Kui toetuse maksimaalne määr arvutatakse artikli 55 lõigetes 10 ja 11 meetoodika alusel, tuleb taotlejal koostada asjakohased prognoosid võimaliku kasumi teenimise kohta, mida arvestatakse taotluse rahuldamise otsuses toetuse summa ja toetuse osakaalu sätestamisel.

Täiendavalt seab üldise grupierandi määruse artikkel 55 kohustuse, et toetatud spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristust huvitatud kasutajad peavad loodavale taristule juurde pääsena avatud, läbipaistval ja mittediskrimineerival alusel, sh taristu kasutamise tasu või müügihind peab vastama turuhindadele. Mis tahes kontsessioon või muu volitus kolmandale isikule taristu käitamiseks antakse avatud läbipaistval ja mittediskrimineerival alusel, võttes täielikult arvesse kohaldatavaid hankereegleid.

Lisaks tuleb abi andmisel grupierandi määruse meetoodikale mõlema riigiabi liigi puhul arvesse võtta ka antud määruse § 12 lõigetes 2 ja 3 sätestatud toetuse piirmäärasid – seda ka juhul kui maksimaalne abi määr arvestatakse üldise grupierandi määruse meetoodika alusel ning arvutuslikult ületab meetme maksimaalseid toetusmäärasid.

Eelnõu § 1 punktidega 21 ja 22 täpsustatakse meetme tulemusnäitajasse „integreeritud projektidest kasu saanud organisatsioonide arv“ panustavate organisatsioonide kohta kasutatavat mõistet, kui tegemist on osapoolega, kes ei ole projekti partner. Punktides 21 ja 22 nimetatud muu kasu saava organisatsiooni all mõistetakse organisatsioone, kes osalevad projektist toetatavate tegevuste elluviimisel, kuid kellel ei teki projekti rakendamise käigus kulusid. Muu kasu saava organisatsiooni sünonüüm, sealhulgas e-toetuse keskkonnas, on kaasatud organisatsioon. Meetme tulemusnäitajas „integreeritud projektidest kasu saanud organisatsioonide arv“ mõistetakse vastavalt näitajate meetoodikale kasu saanud organisatsioonide all nii neid organisatsioone, kellel tekivad rakendamise käigus kulud (partnerid), kui ka neid kellel ei teki kulusid (muud kasu saavad organisatsioonid).

Punktiga 22 täpsustatakse lisaks § 13 lõikes 11 riigi ametiasutuse sõnastust. Sätte kohaselt võib muu kasu saav organisatsioon ehk kaasatud organisatsioon olla lisaks kahaneva rahvaarvuga kohaliku omavalitsuse üksusele, piirkondlikule vee-ettevõtjale, sihtasutusele ja mittetulundusühingule ka riigivalitsusasutus või valitsusasutuse hallatav asutus.

Vabariigi Valituse Seaduses kasutatakse terminit valitsusasutus või valitsusasutuse hallatav asutus, mitte riigi ametiasutust. Valitsusasutused on ministriumid, ametid ja inspeksioonid. Hallatavad asutused on näiteks muuseumid, instituudid, teadmuskeskused. Õigusselguse huvides on mõistlik kasutada samu termineid.

Eelnõu § 1 punktiga 23 tunnistatakse kehtetuks § 14 lõige 2, kuna teavitamisnõuete täitmine on toetuse saaja kohustus, mitte taotleja kohustus.

Eelnõu § 1 punktiga 24 täpsustatakse § 15 lõike 1 punkt 16 nõuet, taotlusele peab olema lisatud kinnitus, mitte hindamise aruanne, et projekt ei tekita Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852 artiklis 17 nimetatud olulist kahju ühelegi sama määruse artiklis 9 sätestatud keskkonnanormidele. Selle nõudega vähendatakse bürokraatiat.

Eelnõu § 1 punkt 25 täpsustatakse § 15 lõike 1 punkt 17 nõuet taristuinvesteeringu kliimakindluse hindamisele. Kliimakindluse tagamise hindamise nõudest on välja võetud eksperdi koostatud hindamisaruanne nõue. Projektide keerukuse tase on selline, et taotlejad suudavad ise hinnata

taristuinvesteeringute kliimakindlust ning esitatud dokumendid kontrollitakse rakendusüksuse poolt nagunii üle. Ei ole otstarbekas seada taotlejale ülemäära bürokraatlikke nõudeid.

Eelnõu § 1 punktidega 26, 41 ja 42 asendatakse toetuse taotleja kohustus esitada koos taotlusega väärindatava objekti omandi- ja kasutusõigust tõendavad dokumendid toetuse saaja kohustusega tagada vastavad dokumendid hiljemalt projekti elluviimise lõpuks. Kehtetuks tunnistatakse määruse § 15 lg 1 punkt 22 ning määruse § 26 lõiget 2 täiendatakse samasisulise punktiga 4¹. Eelkõige arvestab muudatus projektidega, mille tegevused on seotud mitme kinnistusega ning mille täpne lahendus võib projekti jooksul muutuda. Valdavalt on sellisteks projektideks piirkondliku vee-ettevõtja projektid ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ning reoveepuhastite ehitamiseks. Muudatus rakendub tagasiulatuvalt ka I voorust toetatud projektidele, millele on tehtud kõrvaltingimusega otsus.

Eelnõu § 1 punktiga 27 täiendatakse § 15 lõikega 1¹, mis sätestab, et taristuinvesteeringu puhul, mille kestus on vähemalt viis aastat, peavad kliimakindluse tagamise hindamise tulemused sisaldama teavet kliimamuutuste leevendamise ehk CO₂ jalajälje ning kliimamuutustega kohanemise kohta. Seejuures alati ei ole vajalik teostada CO₂ jalajälje arvutusi, vaid võib piirduda selgitusega. Näiteks, kui tegemist on hoone ehitamisega, siis taotleja saabki taotlusvormil selgitada, et hoonete valdkonnas ei ole vaja arvutada CO₂ jalajälge ja see ongi „teave CO₂ jalajälje kohta“.

Eelnõu § 1 punktiga 28 tunnistatakse kehtetuks § 16 lõige 4, kui mitte asjakohane lõige. Maakondasid, millele eraldatud vahendite osas jäi pärast I taotlusvooru oluline jääk, oli KOVide halvenenud finantsseisu tõttu esialgselt prognoositust oluliselt rohkem. Seetõttu on otsustatud nendes maakondades korraldada täiendav voor, mis võimaldab vabad vahendid kasutusele võtta. Kuna lisavoor toimub ainult osades maakondades, ei ole põhjendatud selle järel tekkivate jääkide kasutusele võtmine üksnes nendes maakondades.

Eelnõu § 1 punktiga 29 sätestatakse § 19 lõikega 1 uus hindamiskomisjonide moodustamise kord, mille järgi hindamiskomisjonide koosseis võib olla kuni seitsmeliikmeline ja komisjonid moodustatakse kahe kuni kolme maakonna kaupa.

Teises taotlusvoorus ei saa osaleda kõik maakonnad, kuna osad on maakondadele eraldatud toetusvahendid on maksimaalset ära kasutanud esimeses taotlusvoorus. Need maakonnad, kelle toetuse jääk ületab toetuse minimaalset summat projekti kohta ehk 200 tuhandet eurot, saavad osaleda teises taotlusvoorus. Mõnel maakonnal on toetuse jääk ligilähedal minimaalsele toetuse summale, ehk et neil maakondadel on võimalus saada positiivne otsus vaid ühele projektile ning seetõttu on eeldatav taotlemisaktiivsus väike. Sellistel juhtudel ei ole otstarbekas ja kuluefektiivne kutsuda kokku maakondlik hindamiskomisjon ühe projekti hindamiseks.

Muudatus annab rakendusüksusele võimaluse moodustada hindamiskomisjon kahe või kolme maakonna kaupa, hoides kokku nii otseseid kulusid kui ka mitmete inimeste tööaega. Eelneva konsultatsiooni käigus on maakondlike arendusorganisatsioonide ehk MAROdega kokku lepitud, et hindamiskomisjonid moodustatakse Harjumaa ja Ida-Virumaa, Läänemaa ja Pärnumaa, Põlvamaa ja Tartumaa, Valgamaa ja Viljandimaa vahel. Juhul kui enne II vooru avamist muutub selles osalevate maakondade nimekiri, uuendatakse ühise hindamiskomisjoniga maakondade gruppe ministereeriumi ja RTK koostöös, konsulteerides ka vastavate MAROdega.

Eelarvejaotus on endiselt maakondlik ning ka taotluste pingerida koostatakse iga maakonna kohta eraldi.

Samuti muudetakse § 19 lõige 2 nõuet, et hindamiskomisjoni koosseisu peab kuuluma vähemalt üks ettevõtjate organisatsiooni esindaja või tunnustatud ettevõtja juhtorgani liige senise kahe asemel, kuna väikestes maakondades oli I vooruks keeruline leida tunnustatud ettevõtjaid, kes sooviks hindamiskomisjoni töös osaleda. Ettevõtjate organisatsiooni aga ei ole igas maakonnas.

Eelnõu § 1 punktidega 30-31 muudetakse § 19 lõigete 5 ja 6 sõnastust ja nimetatakse maakondlik komisjon hindamiskomisjoniks, kuna komisjonide töö ümberkorraldamine maakonna põhiselt piirkondlikuks tingib ka terminoloogia täpsustuse.

Eelnõu § 1 punktiga 32 muudetakse § 19 lõike 8 sõnastust. Rakendusüksus pöördub kirja teel kõigi selle piirkonna MARO-de poole, kelle maakonna üleselt moodustati hindamiskomisjonid, et nimetada hindamiskomisjoni liikmed ja asendusliikmed. Vastavalt määruses sätestatud nõuetele saavad MARO-d ühiselt samas hindamiskomisjoni piirkonnas nimetada kuni seitse põhiliiget, mis tähendab, et eelnevalt peavad MARO-d omavahel hindamiskomisjonide liikmed kokku leppima ja vastuskirjas esitama rakendusüksusele. Parandatud on ka viide lõigetele 1–5.

Eelnõu § 1 punktiga 33 täpsustatakse § 19 lõike 9 sõnastust. Täpsustuse mõte seisneb selles, et piirkonna MARO-d, kelle vahel moodustati hindamiskomisjonid, peavad koostama rakendusüksusele ühise vastuskirja hindamiskomisjoni liikmete moodustamiseks.

Eelnõu § 1 punktidega 34 ja 39 asendatakse § 20 lõikes 1 ja § 24 lõike 4 sõnad „maakondlik hindamiskomisjon“ sõnaga „hindamiskomisjon“, kuna määruse muudatustega muutub läbivalt komisjoni nimetamise termin.

Eelnõu § 1 punktiga 35 korrigeeritakse § 20 lõige 2 sõnastust ja jäetakse välja lõike 2 teine lause, mis reguleerib erinevates maakondades vaheliste koostööprojektide hindamist. Esimese taotlusvooru praktikast lähtuvalt ei ole tõenäoline, et kohalikud omavalitsused viivad ellu koostööprojekte naabermaakondade omavalitsustega, mistõttu ei ole niivõrd detailne säte määruses vajalik. Samuti on II voorus võimalik mitme maakonna projektide puhul korraldada hindamiskomisjonide töö selliselt, et neid taotlusi hindaks ühine hindamiskomisjon.

Eelnõu § 1 punktiga 36 sätestatakse § 20 lõikes 7 projektile boonuspunktide andmise uus alus, et motiveerida kohalikke omavalitsusi panustama koostöösse ja väljundnäitajasse „uute ja uuendatud korraldusega teenuste arv“ ja tulemusnäitajasse „projektide arv, milles uuendatud korraldusega teenustega seotud pinnakasutus või halduskulud vähenevad vähemalt 20 protsenti“, kuna I vooru esialgsete analüüside alusel on näha nende näitajate alataitumist. Esimeses taotlusvoorus integreeritud projektidele boonuspunktide andmine motiveeris mõningatel juhtudel projektide integreeritust näitama ka juhtudel, kui vajadus koostööks ei olnud väga sisuline ja seetõttu on otstarbekas II voorus anda boonuspunkte neile projektidele, mis panustavad uute ja uuendatud korraldusega teenustesse.

Eelnõu § 1 punktiga 37 täpsustatakse § 22 lõike 1 sõnastust õigusselguse huvides, et taotlus jäetakse rahuldamata ühendmääruse § 8 lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhtudel, sealhulgas kui taotleja või taotlus ei vasta käesoleva määruse §-des 13 ja 15 ning § 17 lõikes 3 sätestatud nõuetele. Lisaks rõhutatakse sättes eraldi, et määruse nõuetele mittevastavuse korral tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Eelnõu § 1 punktiga 38 täpsustatakse § 22 lõikes 2, et taotluse rahuldamata jätmise otsust tuleb kirjalikult põhjendada, märkida otsuse õiguslik alus ja näidata ära otsuse tegemise aluseks olevad faktilised asjaolud.

Eelnõu § 1 punktiga 43 täpsustatakse § 28 lõike 3 punkti 4, et vahe- ja lõpparuandes oodatakse kirjeldust, kuidas taotluses kirjeldatud panust „Eesti 2035“ strateegiasse on tegelikult arvesse võetud. Kirjeldus näitab Eesti 2035 strateegilistesse sihtidesse panustamise dünaamikat ja ei ole toetuse saajale ülemäära koormav. Samas aitab see hoida toetuse saaja jaoks horisontaalsetesse teemadesse panustamist läbivalt kogu projekti jooksul tähelepanu all ning annab edasisesse rakenduskava hindamistesse detailsemat sisendit.

Eelnõu § 1 punktiga 44 tunnistatakse § 28 lõige 4 kehtetuks, sest toetuse andmisel ei kasutata väljund- ja tulemusnäitajaid, mille saavutamist hinnatakse pärast projekti lõppemist.

Eelnõu § 1 punktiga 45 võimaldatakse rakendusüksusel kinnitada vahearuanded üldjuhul 20 tööpäeva jooksul, varasema 10 tööpäeva asemel. Muudatus on tingitud sellest, et aasta lõpu seisuga esitatakse erinevates meetmetes väga palju aruandeid korraga ja seetõttu ei ole praktikas võimalik 10 tööpäeva nõuet alati täita.

Eelnõu § 1 punktiga 46 lisatakse § 29 lõiked 6–8, et võimaldada ettemakseid toetuse saajale, kes ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi saaja. Riigiabi ja vähese tähtsusega abi saavale toetuse saajale võib põhjendatud juhtudel teha toetuse ettemakseid ühendmääruse §-des 31 ja 32 sätestatud tingimustel.

§ 2. Määruse rakendamine

Määruse § 1 punkte 26, 41, 42 ja 46 rakendatakse tagasiulatuvalt alates 8. märtsist 2023. See võimaldab ka juba toimunud taotlusvoorude projektide toetuse saajatele teha ettemakseid ja esitada väärindatava objekti omandi- või kasutusõigust kinnitavad dokumendid projekti elluviimise lõpuks.

4. Määruse mõjud

Muudatusega ei lisandu täiendavaid mõjusid meetme rakendamisel. Eelnõu määrusena jõustumine aitab kaasa 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 3 lõike 2 alusel Vabariigi Valitsuse kinnitatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi „Inimestele lähedasem Eesti“ erieesmärkide „Tervikliku ja kaasava sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnaalase arengu, kultuuri, looduspärandi, säästva turismi ja julgeoleku soodustamine linnapiirkondades“ ja „Tervikliku ja kaasava sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnaalase kohaliku arengu, kultuuri, looduspärandi, säästva turismi ja julgeoleku soodustamine mujal kui linnapiirkondades“ saavutamisse.

Majanduslikku, sotsiaalset mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale määruse muudatusega ei kaasne. Muudatustega kaasneb teatud piires positiivne mõju regionaalarengule, mis loob soodsamad tingimused piirkonna konkurentsivõime suurenemisele. Muudatusega ei kaasne taotleja halduskoormuse tõusu ega kasva rakendusüksuse töökoormus. Muudatusega ei kaasne olulisi riske ega negatiivseid kõrvalmõjusid. Ettemaksete võimaldamisega väheneb surve kohalike omavalitsuste eelarvetele kulude sildfinantseerimiseks.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõuga ei kaasne kulusid ega tulusid riigieelarvele.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist. Määruse § 1 punkte 26, 41, 42 ja 46 rakendatakse tagasiulatuvalt alates 8. märtsist 2023. a. Tagasiulatuvalt rakendataval regulatsioonil on taotlejatele soodne mõju ja see kohaldub kõigile taotlejatele ühetaoliselt.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu väljatöötamisse on olnud kaasatud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Riigi Tugiteenuste Keskus, MAROd. Määruse muudatus saadetakse kooskõlastamisele Riigi Tugiteenuste Keskusele, Rahandusministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile. Arvamuse avaldamiseks esitatakse eelnõu Eesti Linnade ja Valdade Liidule, ÜKP seirekomisjonile ja Euroopa Komisjonile.